

leri müdürü Hilmi Karabel olan gazete kapanıncaya kadar M. Şevket Eygi'nin belirlediği yayın politikasını takip etmiştir. Türkiye'de çok partili hayatın sonucu olarak ortaya çıkan yeni basın dönemi, özellikle 1960'tan sonra muhafazakâr-milliyetçi düşünceye sahip gazete sayısının artmasına da imkân vermiştir. Bu doğrultudaki gazeteler arasında en çok dikkat çekenlerden biri olan *Bugün*, beş yıla yaklaşan yayın hayatı boyunca yurt içi ve yurt dışında cereyan eden çeşitli olayları ele alışı ve değerlendirişyle İslâmî bir hareketin sözcüsü olmaya çalışmış, yayımlandığı tarihlerde alternatif bir güç oluşturan Marksist düşünce ve hareketlere karşı dinî bir cephe meydana getirmeye gayret etmiştir. Tirajı o gün için yüksek sayılan 100.000 rakamına yaklaşan gazetenin başlatıp organize ettiği "toplu sabah namazları" da kamuoyunda yankılar uyandırmıştır. *Bugün*'ün fikrî muhtevasını da oluşturan M. Ş. Eygi'nin "Günlük" sütununda yayımlanan yazıları aynı zamanda dikkatleri de üzerine çekmiştir. Bu sütunda çıkan "Doğrusu" başlıklı yazıdan dolayı ağır cezada yargılanan M. Ş. Eygi, hakkında verilen mahkûmiyet kararı temyizde iken hac maksadıyla Mekke'ye gitmiş (Ocak 1969) ve birkaç ay kadar Suudi Arabistan, Ürdün ve Lübnan'da kaldıktan

sonra Almanya'ya geçmiştir (1969). 1974 genel affına kadar orada oturan Eygi, *Bugün*'ün sıkıyönetim tarafından kapatıldığı tarihe kadar (1 Mayıs 1971, yıl 5, sayı 1497) yurt dışından yazılar yazmaya ve gazeteyi yönetmeye devam etmiştir. Bir müddet yayımlanamayan, isim hakkı devredildikten sonra ise yeni kadrosuyla çıkan ve yayını halen devam eden gazetenin eski *Bugün*'le hiçbir ilgisi kalmamıştır.

Bugün'de dikkati çeken bazı yazı serileri de yayımlanmış olup bunların en önemlileri şunlardır: Eşref Edip, "Mehmed Âkif'in Kur'an Tercümesi Meselesinin İç Yüzü", "Mustafa Kemal Paşa'nın Gönderdiği Gizli Mektup"; Altan Deliorman, "Dün, Bugün, Yarın Bulgaristan Türkleri"; Nail Papatya, "Tarih Boyunca Büyük Zalimler"; Abdülhalim Akkul, "Hac ve Hacılar"; N. Nazif Tepedelenlioğlu, "Sultan Abdülhamid ve Kral Konstantin"; Hüseyin Hilmi Işık, "Ashâb-ı Kırâm"; Abdullah Öztemiz Hacitahiroğlu, "Manzum Mesnevi Tercümesi". Yayın hayatı boyunca *Bugün*'de yazı yazan başlıca köşe yazarları ise şunlardır: Necip Fazıl Kısakürek, Refik Özdek, İsmail Oğuz, Refik Şevki, Bülent Şeren, Sezgin Sezer, F. Cemal Oğuz Öcal, Ahmet Güner, Sinan Omur, A. Selâmi Tosçuoğlu ve İhsan Cemil Derbent. Ayrıca Ali Genceli "İslâm Âleminden" başlıklı köşesinde devamlı olarak İslâm ülkeleri ve meseleleri üzerine yazılar yazmıştır.

BİBLİYOGRAFYA :

Mâhir İz, *Yılların İz*, İstanbul 1975, s. 375-376; D. Mehmet Doğan, "Basın", *TDEA*, I, 329; "Eygi, Mehmed Şevket", a.e., III, 129.

EKREM BEKTAŞ

BUĞRA HAN

Bazı Karahanlı hükümdarlarının unvanı
(bk. HÂRUN BUĞRA HAN;
MUHAMMED BUĞRA HAN;
SATUK BUĞRA HAN;
TAVGAÇ ULUĞ BUĞRA HAN).

BUĞYETÜ'l-MÜLTEMİS

(بغية الملتيمس)

Ahmed b. Yahyâ b. Ahmed
ed-Dabbî'nin
(ö. 599/1203)
Endülü's âlimlerine dair
biyografik eseri
(bk. DABBÎ, Ahmed b. Yahyâ).

BUĞYETÜ't-TALEB

(بغية الطالب)

İbnü'l-Adîm'in
(ö. 660/1262)

Halep tarihi ve coğrafyasına,
burada yaşayan meşhur şahısların
biyografilerine dair eseri.

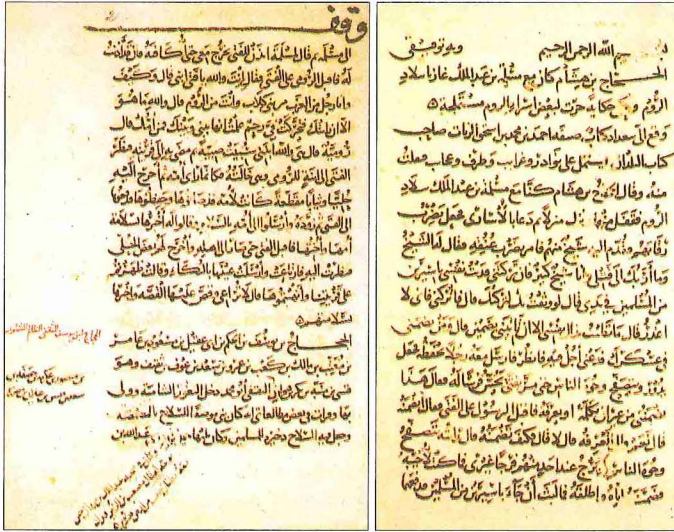
Tam adı *Buğyetü't-taleb fi târîhi Haleb*'dir. İbnü'l-Adîm, İslâm dünyasında hicrî III-IV. (IX-X.) yüzyıllarda başlayan mahallî tarih yazıcılığının en güzel örneklerinden biri olan bu eserini VII. (XIII.) yüzyılın ilk yarısında kaleme almıştır. Yaklaşık kırk cilt olduğu kaydedilen bu hacimli eserden günümüze ancak müşvedde halinde on cilt intikal edebilmiştir. Hatib el-Bağdâdî'nin *Târîhu Bağdâd* ve İbn Asâkir'in *Târîhu Dimaşk* adlı eserlerini örnek alan müellif, İmâdüddin Kâtib el-İsfahânî, Sem'ânî, Garsünnî'ne Muhammed b. Hilâl, Ali b. Nâsir el-Hüseyinî, İbnü'l-Kalânîsî ve Azîmî gibi kırk iki tarihçinin eserleriyle şifahî rivayetlerden faydalandığını belirtmektedir. İbnü'l-Adîm eserinde Halep ile civarındaki Menbic, Antakya, Tarsus ve Kınnesrîn gibi şehirlerin coğrafi durumlarını anlattıktan sonra Abbâsî ve Fâtîmî halifelerinin, sultan, vezir, emîr, kadı, edip, şair vb. şahısların doğum tarihleri, soy kütükleri, belli başlı faaliyetleri ve eserleri hakkında bilgiler verir ve büyük bir titizlikle tesbit ettiği ölüm tarihlerini zikreder. İbnü'l-Adîm'in bu bilgileri verirken hadis ilminde kullanılan isnad usulünü dikkatle uyguladığı görülmektedir. *Buğyetü't-taleb*, biyografileri zikredilen şahısların adlarına göre düzenlendiği gibi künye, lakap, baba adı, kabile, şehir ve mesleklerine göre de tasnif edilmiştir (bk. TSMK, III. Ahmed, nr. 2925).

İbnü'l-Adîm, işlerinin yoğunluğu yüzünden temize çekemediği *Buğyetü't-taleb*'den faydalanarak ayrıca *Zübdetü'l-haleb min târîhi Haleb* adıyla 641'e (1243) kadar gelen olayları ihtiva eden bir Halep tarihi yazmıştır. Daha önce kısım neşredilmiş olan bu eserin tamamı Sâmî ed-Dehân tarafından üç cilt halinde yayımlanmıştır (Dimaşk 1951-1968). E. Blochet de eserin bazı bölümlerini Fransızca'ya tercüme etmiştir ("L'Histoire d'Alep de Kamâladdin", *Revue de l'Orient latin*, Paris 1896, s. 509-565; [1897], s. 146-235; [1898], s. 37-107; [1899], s. 1-49).

Buğyetü't-taleb'e İbnü'l-Hatib en-Nâsirîyye (ö. 843/1439) *ed-Dürü'l-mün-*

Bugün gazetesinin 14 Mayıs 1967 tarihli nüshasının ilk sayfası

*Buğyetü't-taleb
fi târîhi Haleb'in
ilk iki sayfası
(Millet Ktp.,
Feyzullah
Efendi,
nr. 1404)*

teḥab fî Târîhi Haleb, Sibt İbnü'l-Acemî (ö. 884/1479) *Künûzü'z-zehab* ve İbnü's-Şihne (ö. 890/1485) *Nüzhetü'n-nevâzır fî ravzî'l-menâzır* adlarıyla birer zeyil yazmışlardır (*Keşfü'z-zunûn*, I, 249; *İA*, VI, 570).

Buğyetü't-taleb üzerinde çalışan Barbier de Meynard ("Extraits du Dictionnaire biographique de Kemal ed-Dîn", *Recueil des Historiens des Croisades Historiens Orientaux*, Paris 1884, III, 691-732), Hartwig Derenbourg (*Ousâma b. Mounkidh, la vie d'Ousâma* Publications de L'école des Langues Orientales vivantes, IIe Série-Vol. XII [1re Partie] Paris 1889, 569-585), Sauvaget ("Extraits du Bugyat at Talab d'Ibn al-Adim", *REI*, [1933], VII, 393-409), B. Lewis ("Three Biographies from Kamal Ad-Din", *Fuat Köprülü Armağanı*, İstanbul 1953, s. 325-336), Süheyl Zekkâr ("Biographie de Nizam al-Mulk de Kamal al-Din Ibn al-Adim", *Bulletin d'Etudes Orientales*, Damas 1971, XXIV, 227-248; *Aḥbârü'l-Karamiṭa*, Beyrut 1971), Ali Sevim (*Bugyat At-Talab ft Târiḥ Halab, Selçuklularla İlgili Haṭ Tercümeleri*, Ankara 1976) ve İhsan Abbas ("Tercemetü Ebi'l-Atahiye", *Dirâsât*, XV, Amman 1988, sy. VII/40-91) eserin çeşitli bölümlerini tercüme etmiş ve yayımlamışlardır.

Buğyetü't-taleb'in bugün Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi'nde sekiz (III. Ahmed, nr. 2925), Süleymaniye Kütüphanesi'nde bir (Ayasofya, nr. 3036), Millet Kütüphanesi'nde bir cilt (Feyzullah Efendi, nr. 1404) olmak üzere on cildinin müellif hattı; Paris Bibliothèque National (nr. 2183), British Museum (Add. nr. 23354) ve Musul el-Medresetü'l-Haseniyye Kü-

tüphanesi'nde ise (nr. 8/9) birer cildinin istinsah edilmiş olarak bulunduğu bilinmektedir. İstanbul kütüphanelerinde mevcut on cilt Fuat Sezgin tarafından tıpkıbasım olarak yayımlanmıştır (Frankfurt 1986-1989).

BİBLİYOGRAFYA :

İbnü'l-Adim, *Buğyetü't-taleb* (nşr. Fuat Sezgin), Frankfurt 1406/1986, I, Mukaddime; Yâkût, *Mu'cemü'l-üdeba'*, XVI, 45; *Keşfü'z-zunûn*, I, 249, 291-292; Serkis, *Mu'cem*, I, 135, 526; Brockelmann, *GAL*, I, 405; *Suppl.*, I, 568-569, II, 30; a.mlf., "Kemâleddin", *İA*, VI, 569-570; Ziriklî, *el-A'lam*, V, 197; Kehhale, *Mu'cemü'l-müellifin*, VII, 275-276; Münecid, *Mu'cem*, III, 31; IV, 32; V, 33; F. Rosenthal, *A History of Muslim Historiography*, Leiden 1968, s. 107, 443, 466-467; Ali Sevim, *Selçuklular Tarihi*, s. I-XLIII; Sami Dahhan, "The Origin and Development of the Local Histories of Syria", *Historians of the Middle East* (nşr. B. Lewis — P. M. Holt), London 1962, s. 111-113; M. Canard, "Quelques Observation sur L'Introduction Géographique de La Bughyat at-Talab de Kamâl ad-Dîn İbn al-Adim d'Alep", *Annales de L'Institut d'Etudes Orientales Algier*, XV (1957), s. 41-53; B. Lewis, "İbn al-'Adim", *EP* (İng.), III, 695-696.

ALİ SEVİM

BUĞYETÜ'l-VUÂT

(بغية الوعاة)

Süyûtî'nin
(ö. 911/1505)
dil âlimlerinin

biyografilerine dair eseri.

Tam adı *Buğyetü'l-vu'ât fî ṭabaḳâti'l-luḡaviyyin ve'n-nuḥât*'tır. *Ṭabaḳâti'n-nuḥâtî's-suḡrâ* adıyla da anılır. Süyûtî eserinde, kendisinden önce dil âlimlerinin hayatına dair hacimli kitaplar yazılmakla beraber bunların bir kısmının

lüzumsuz menkıbevi bilgilerle doldurulduğunu, hatta bazılarında doğum-ölüm tarihlerinin bile ihmal edildiğini söylemektedir. Müellif bu konuda doyurucu bir eser kaleme almak üzere 868'de (1463) araştırma yapmaya başlamış ve 300 cilde yakın eseri tarayıp inceleyerek meşhur olsun olmasın bütün dilcilerin hal tercümelerini yedi ciltte toplamıştır. 1464'te Mekke'de görüştüğü dostu Hâfız Necmeddin b. Fehd'in tavsiyesi üzerine sadece önemli şahsiyetleri bir araya getirerek bu çalışmasını *Buğyetü'l-vu'ât* adıyla özetlemiştir (1466), geri kalan malmemeyi de *el-Eşbâḥ ve'n-nezâ'ir fi'n-naḥv* ve *Tuḥfetü'l-ḥabîb bi-nuḥâti Muḡni'l-lebîb* adlı eserlerinde kullanmıştır. Nahivci olmakla beraber bir başka ilim dalında daha fazla şöhret kazanan kimseleri *Buğyetü'l-vu'ât*'a almamıştır.

Süyûtî faydalandığı kaynakların önemli bir kısmını eserin hem önsözünde hem de sonunda zikretmiştir. *Buğyetü'l-vu'ât* alfabetik sıraya göre düzenlenmiş olmakla beraber Muhammed ve Ahmed ile başlayan isimleri öne almıştır. Eserin son kısmında ise aranan şahsın kolayca bulunabilmesi için bazı kişilerin meşhur künye, lakap ve nisbeleri yine alfabetik olarak sıralanmıştır. Daha sonra birer ikişer sayfa halinde *müttefik* ve *müfterik**, *mü'telif* ve *muhtelif** isimler, sonu "veyh" ile bitenler, baba, oğul, torun, kardeş ve akraba olanlar kısaca verilmiş ve nihayet senedinde nahivci ve dilcilerin bulunduğu seksen beş hadis *eṭ-Ṭabaḳâtü'l-kübrâ*'dan seçilerek eserin sonuna bir bölüm halinde eklenmiştir.

Gramer ve sözlük çalışmalarının başlangıcından X. yüzyıla kadar 2209 dil âliminin hal tercümesini ihtiva eden *Buğyetü'l-vu'ât* sahasının en önemli eserlerinden biridir. Biyografilerde ayrıntıdan çok özlü bilgiler verilmeyle yetinilmiştir. Biyografi sahiplerinin belli başlı hocaları ve talebeleriyle doğum ve ölüm tarihleri ve şair olanların şiirlerinden örnekler verilmiş, ayrıca bazı ilgi çekici hal-leri de zikredilmiştir. Süyûtî bu eserinde, dilcilere dair kendisinden önce yazılan dağınık bilgileri bir araya toplamıştır; ayrıca, *el-İḥkâm* ve *el-Müzhir*'de yaptığı gibi, günümüze ulaşmayan veya henüz neşredilmeyen birçok kitaptan çeşitli bölümler nakletmiştir ki bu da eserin bir başka önemli yönüdür.

Buğyetü'l-vu'ât, Muhammed b. Abdullah b. Humeyd (ö. 1295/1878) tara-